

RAADSVERGADERING 4 NOVEMBER 2019
BIJDRAGE GROENLINKS: PROGRAMMABEGROTING

SPREEKTEKST MARTINE WESTERIK

Dank u voorzitter,

De wereld is in verwarring. Het klimaat verandert, de panelen op het wereldtoneel verschuiven, we hebben te doen met grillige en onvoorspelbare wereldleiders, met Brexit, en hier in Nederland protesteren de boeren en de bouwers over stikstof en PFAS, de leraren tegen overvolle klassen en leraren tekorten, er is onzekerheid over pensioenen, de woningmarkt en werk, en dichterbij: in Zutphen is er onzekerheid over wat de klimaattransitie voor ons betekent, over de herschikkingen in het sociaal domein en over de financiële crisis waarin we verkeren.

Waar we behoefte aan hebben is zekerheid en duurzaamheid. Zekerheid voor de mensen die moeite hebben om de eindjes aan elkaar te knopen, voor de mensen die soms diep in de schulden zitten, en de mensen die werkeloos zijn of die opzien tegen de veranderingen die op hen afkomen.

Waar we behoefte aan hebben is duurzaamheid.

GroenLinks ziet duurzaamheid niet alleen als groen, maar ziet ook de sociale betekenis vanuit duurzaamheid: gemeenschapszin, mantelzorg, naar elkaar omzien, een leefbare woonomgeving. Daarnaast zien wij als GroenLinks ook de houdbare gemeentefinanciën en een houdbaar stelsel van sociale voorzieningen, als duurzaamheid.

Voorzitter, laat ik dit verder toelichten:

Zutphen moet bezuinigen en niet zo'n klein beetje ook, dat is een ding dat zeker is. Met man en macht wordt door dit College gewerkt om de balans van de begroting weer in de zwarte cijfers te krijgen. Dat dit gevolgen gaat hebben voor ons als inwoners van deze prachtige stad, is helaas ook iets dat zeker is. Zeker is ook dat dit niet kan zonder een fundamenteel andere aanpak. De uitgaven zijn al jarenlang structureel hoger dan de inkomsten, met name in het Sociaal Domein. Dat zal in de komende jaren niet anders zijn. We zullen de gemeentelijke dienstverlening dan ook echt anders moeten gaan organiseren.

De gemeente zal op een andere manier moeten gaan werken. Maar dat gaat ons ook aan. We vragen ons dan ook oprecht hardop af of het hier nu in de raad, daadwerkelijk moeten hebben over het schuiven tussen potjes en specifieke maatregelen, zoals in de afgelopen fora het geval was. En het gesprek met elkaar hebben op detailniveau.

Hoe goed bedoeld ook, het is gewoonweg niet voldoende om het stelsel van de sociale voorzieningen duurzaam, lees houdbaar te maken. We moeten uitkijken dat we niet de plinten blijven vervangen, terwijl we het huis (de visie) nog niet hebben staan! Als we in die transformatie niet slagen, dan zijn onze inwoners pas echt de dupe!

Het Rapport Berenschot(2019) laat ons immers zien dat we in Zutphen wel een decentralisatie hebben door gevoerd maar nog geen Transformatie. En pas dan komt volgens ons een voelbare verandering pas echt tot stand.

Vanavond hebben wij daarom samen met VVD en Burgerbelang een motie ingediend die pleit voor een omslag in denken en handelen van College en ambtenaren. Een omslag van “zorgen voor”, naar “zorgen dat”.

Het is noodzakelijk dat we de mensen weer perspectief bieden en hen, waar ze dat niet alleen kunnen, helpen om dat perspectief te realiseren. Wij van GroenLinks zien dan ook meer in de inzet op collectieve hulp.

Het versterken van het individu door te zorgen voor een dak boven het hoofd, verlichting van schulden en/of begeleiding naar werk is daarbij in onze ogen, de eerste trede. Maar niet zonder het versterken van het netwerk rond de persoon zelf, waarbij we buurtinitiatieven stimuleren en de ruimte geven en daarbij ook inzetten op collectieve preventieve voorzieningen en als laatste geldt het openhouden van de specialistische zorg, maar wij zien dit wel alleen als dat echt nodig is.

Om hier de woorden van mevr. Repertur van Movisie uit het forum van 9 september te herhalen: “een sociale basis is het middel om de kwetsbare burgers te ondersteunen. Geef de burger meer zeggenschap, ook dat heeft zich al bewezen.”

Dat wil niet zeggen dat we niet willen investeren in de zorg, maar wel dat we vooral willen investeren in deels andere zaken. Wat we nodig hebben is een duurzame, langetermijnvisie op wat de overheid en de zorgorganisaties moeten betekenen voor mensen: Wat kunnen de mensen zelf, wat kan worden overgenomen en wanneer is specialistische behandeling/begeleiding echt nodig?

Hoe kunnen we mensen “helpen”, maar wij zeggen liever: bijstaan, waarin we zo min mogelijk de regie overnemen. Helderheid en persoonlijke aandacht horen daarbij, maar ook de regie bij de mensen laten waar dat kan. Wij zijn ervan overtuigd dat een deel van de reguliere hulp daarmee overbodig wordt en dat dit merkbaar zal zijn in de financiële lasten van de gemeente.

Dit vergt in de eerste plaats een andere manier van werken van de gemeente en de instellingen in het Sociaal Domein. Daarom bepleit onze motie dat college én ambtenaren hun licht gaan opsteken bij gemeenten die grote stappen in deze transformatie van “zorgen voor” naar “zorgen dat” al grotendeels hebben doorlopen.

Gemeenten, zoals o.a. Winterswijk, die een paar jaar geleden in dezelfde zorgelijke financiële situatie zaten, maar door de andere manier van werken meer in financiële balans verkeren. Gelukkig zijn dat er heel wat. Door te leren van die andere gemeenten hopen wij de transformatie naar een financieel houdbaar (en waar wij, GroenLinks, spreken over een duurzaam) stelsel van sociale voorzieningen ook hier in Zutphen te kunnen bespoedigen.

Voorzitter, naast de zorgen over het Sociaal Domein zijn er ook andere onderwerpen die ons bezig houden. Ook die vallen onder het begrip ‘duurzaamheid’, zij het meer van ecologische aard.

Dat geldt natuurlijk op de eerste plaats voor de energietransitie. 2020 wordt het jaar dat de lijnen uit de verschillende richtingen van het klimaatbeleid bij elkaar komen. Op de eerste plaats zal duidelijk worden wat de consequenties zijn van het Nationaal Klimaatakkoord voor onze gemeente. 2020 is ook het jaar waarin Zutphen, samen met de andere Cleantech Regiogemeenten, haar eerste regionale energiestrategie zal opleveren (de RES).

Waar de meeste duurzaamheidsprojecten tot nu toe los van elkaar werden uitgevoerd, ontstaat er nu eindelijk de samenhang, die zo nodig is. Dan ontstaat er ook inzicht in wat we als gemeente moeten doen om de afgesproken klimaatdoelstellingen te halen. Dat dat een stevige opgave wordt is echter nu al wel duidelijk. Maar we kunnen niet anders dan doorpakken. Als GroenLinks lopen we daar niet voor weg. We kunnen het klimaatprobleem niet langer voor ons uit blijven schuiven naar de volgende generaties!

En dan de grondstoffencrisis. Ook hier is een vorm van omdenken nodig. Waarom afval produceren als je het toch weggooit? Daarom is het mooi dat de gemeente, samen met Circulus-Berkel werkt aan een nieuw grondstoffenplan. Afval wordt niet meer als afval gezien, maar als grondstof die kan worden gerecycled, opgewaardeerd en hergebruikt. Graag nemen we in het nieuwe grondstoffenplan ambitieuze doelen op en wordt er straks ook gescheiden ingezameld bij hoogbouw en in de binnenstad. Wij vinden dat de insteek van dat plan nog wel wat breder mag.

Want, waarom wordt het instellingen als Sutfene en de sportverenigingen zo ongelooflijk moeilijk gemaakt om hun afval te scheiden?

Waarom wordt er bij de winkels in de binnenstad op zo'n inefficiënte manier afval gescheiden opgehaald? Waarom doen maar zo weinig scholen mee met de pilot rond gescheiden inzameling?

In Zutphen komen nog steeds tonnen schoon plastic, karton, piepschuim en blik op de verkeerde plek terecht, wat voor een enorme extra uitstoot betekent en voor onnodig hogere reinigingsheffingen zorgt. En we vinden het ongelooflijk merkwaardig dat er nog steeds enorme vuilniswagens door alle straten moeten rijden, terwijl we vrij gemakkelijk over kunnen gaan, naar meer kleinere inzamelpunten: vooral in de binnenstad en de randen daaromheen. Ik kondig u dan ook alvast aan dat GroenLinks op deze punten een initiatiefvoorstel voorbereidt.

Tot slot: duurzaamheid zien wij ook in de betekenis van leefbare wijken en een leefbare binnenstad. Wij zijn een groot voorstander van een stop op de uitbreiding van grootschalige evenementen en zouden graag een betere spreiding zien, naast een kwaliteit die past bij Zutphen.

Wij hebben geen behoefte aan massatoerisme, zoals in Amsterdam en Giethoorn. Laten wij het houden bij de lokale feesten en de bijzondere kleinschalige evenementen die passen bij het DNA van onze mooie binnenstad. Het is wat ons betreft echt tijd om eens goed met elkaar te kijken naar onze promotie, de programmering en zeker ook de handhaving van de afspraken rond de evenementen. Ook daar willen we het in de komende periode graag met u over hebben.

En dan als laatste, weer even terug naar de financiële kant van de begroting. Wij zien de inspanningen van het College om de begroting weer gezond te krijgen. En om de informatie naar de raad te verbeteren. We zien dat de gemeente langzaam weer 'in control' komt, maar we zijn er nog niet.

Voorzitter,

Zoals ik al zei: Waar we behoefte aan hebben is duurzaamheid, duurzaamheid in alle opzichten. Onze wensen liggen bij de transformatie, bij het sociaal domein en bij de ecologische aspecten van de duurzaamheid. Hier liggen nog enorme uitdagingen voor de komende jaren. Maar voor de begroting van 2020 zal onze fractie dan ook vóór stemmen.

Martine Westerik namens de gehele GroenLinks Fractie